

"Leyle-i Kadir'de kalbe gelen pek geniş ve uzun bir hakikate, pek kısaca bir işaret edeceğiz" ifadesinde "kalbe ihtar edilen" tabirini nasıl anlamalıyız? Bu konuda birtakım tenkitlere ve itirazlara muhatap oluyoruz. Bilgi verir misiniz?

Bu gibi tenkitleri yapanlar, ya **keramet** ve **şefaati** inkâr eden bir güruhun propagandalarına kapılmışlar yahut kendi mizaçlarında bulunan büyüklenme hastalığını, böyle büyük zâtlara da teşmil etme hatasına düşmüşlerdir.

Evvela şunu ifade etmek isteriz:

"Rabbin arıya vahyetti." ayet-i kerîmesindeki **"vahiy"** kelimesini tefsir âlimleri **"ilham"** olarak açıklamışlardır.

Üstad Hazretleri, **hayvanat ilhamlarından avam-ı nas ilhamlarına, avam-ı melaike ihamlarından, evliya ilhamlarına ve büyük meleklerin ilhamlarına kadar ilhamın çok çeşitleri olduğunu** kaydetmiştir. Bu kadar geniş bir sahada kendini gösteren ilâhî ilhamdan, âhir zaman fitnesinin manevî hekimliğini yapan bir büyük müceddidin mahrum bırakılmasını hangi mantıkla kabul edebiliriz.

Üstad Hazretleri, Risalelerin ekserisinin **"sünühat"** olduğunu açıkça beyan etmiştir.

Bu ilahî ihsanın ilan edilmesi meselesine gelince, burada bir incelik var. Bize göre, bunların söylenmesi kibir oluyor, evliya ise bunları tahdis-i nimet olarak beyan ediyorlar, aksine hareket etmeyi nimetleri gizlemek ve bir nevi nankörlük olarak değerlendiriyorlar.

Meselenin çok ehemmiyetli bir ciheti daha var. **Fenafillâh** makamına çıkan evliya, bütün hayırların, bütün güzelliklerin ancak Allah'ın güzel isimlerinin tecellisiyle olduğunu bilir ve bu manayı kalplerinde bizzat yaşarlar. Bu zâtlar, kendilerindeki güzellikleri de yine esmâ tecellisi olarak görmekte, o tecelliyi methetmenin esmâ hesabına geçtiğini yakinen bilmektedirler. Onlara göre, **"bir ayna, kendinde parlayan ışığı methederse, hakikatte güneşi methetmiş olur."**

Bu noktaya varmış olan o muhterem ve mübarek zâtlar, bir çiçeği, bir denizi, Güneşi, semayı metheder gibi, aynı rahatlıkla, kendilerini de methedebilirler. Bütün hayrın Allah'tan olduğunu ruhlarına sindirmiş ve kalplerinin en derinliklerine yerleştirmiş olan bu muhterem zâtların nefislerine, bu medihden dolayı hiçbir kibir ve gurur gelmez.

Kendini anlatmaya can atan, övülmekten hoşlanan ve henüz nefis-i emmare noktasında duraklayan nefislerin bunu anlamaları çok zordur.

Konunun bir de manevî mes'uliyet ciheti var. Kısaca ona da temas edelim:

Hucurât Sûresinde içtimaî hayatın vazgeçilmez birçok düsturlarına yer verilir. Bunlardan birisi de **suizandan sakınmaktır**:

“Ey iman edenler, zandan çok sakının. Çünkü zanların bir kısmı günahdır...” (Hucurât, 49/12)

Bir Müslüman'ın herhangi bir hareketini kötüye tevil etmek, kişinin kendi iç âleminde o şahsı çekiştirmesi demektir. Bunu başkasına da söylerse, zaten, gıybet etmiş olur.

Üstad Hazretleri Mesnevî-i Nuriye adlı eserinde, kalbin dört çeşit hastalığını ve tedavi çarelerini beyan eder. Bu hastalıklardan birisi de **“suizan”**, yani kötüye hamletmek, yanlış tevil etmektir. Orada çok ehemmiyetli bir ifade geçer:

“...eslâf-ı izamın hikmetini bilmediğimiz bazı hallerini beğenmemek sû-i zandır. Sû-i zan ise, maddî ve manevî içtimaiyatı zedeler.”(1)

Burada bize şöyle bir hakikat ihtar edilmektedir:

“Suizan”dan, bilhassa da İslam'a hizmet etmiş ve müminlerin kalbinde taht kurmuş büyük zâtlara suizandan şiddetle sakınınız. Zira büyüklere suizan etmenin mesuliyet daha büyüktür. Üstad bu risalede isim vermemekle birlikte, kanaatimce, [Muhiddin-i Arabi Hazretlerini](#) ölçüsüzce tenkit edenleri ikaz etmektedir.

Üstad'ın **“kalbe ihtar edilme”** ifadesini hazmedemeyenler, bunun çok daha ileri derecesini büyük mürşitlerin eserlerinde görebilirler.

O büyük zâtları ve sözlerini burada nakletmek istemiyorum. Sadece, Hazret-i Mevlâna'nın, ilk bakışta müstehcen gibi görünen bazı hikâyelerini, tenkit konusu yapanlara bir cevap olarak, onun bir temsilinden söz etmek isterim. O büyük zâtin büyüklüğüne bütün eserleri birer şahit olmakla birlikte, şu temsili okuduğumda, **“Hz. Mevlâna sadece bunu yazmış olsaydı yine büyük bir dâhi olduğunu herkes kabul ederdi.”** dedim.

Temsil şöyle:

“Adama, ‘Annemi niçin öldürdün?’ dediler.

‘Onu yabancı birisiyle yakaladım.’ dedi.

‘Peki, annemi öldüreceğine o adamı öldürseydin ya!..’ dediler.

‘O zaman, dedi, her gün bir adam öldürmem gerekecekti.’”(2)

Hazret-i Mevlâna bu temsil ile **“Her kötülüğün anası nefistir.”** hakikatini açıklıyor ve **“Eğer nefsimizi öldürmesek, her gün bir kalbi kıracak, her gün birileriyle kavgalı olacağız.”** dersini veriyordu.

İşte bu hârika temsili yanlış değerlendirerek Hazret-i Mevlana’nın o yüksek ahlâkına ilişmek ne kadar edep dışı ise, Üstad’ın **“kalbe ihtar edilen”** tabirinden hareketle, onun o engin tevazuuna ilişmek de o kadar yersizdir, o kadar manasızdır ve büyük bir suizandır. **“Ben kendimi beğenmiyorum, beni beğenenleri de beğenmiyorum. Cenab-ı Hakk’a çok şükür beni kendime beğendirmemiş.”** diyen o büyük Üstad’a karşı büyük bir haksızlıktır.

Dipnotlar:

1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Katre.](#)

2) bk. Mevlâna, Mesnevi, VI, 260-262.